

erica

DRIEMAANDELIJKSE UITGAVE

VAN DE WERKGROEP

ALGEMEENHEDEN

ERICA 9de JAARGANG 1981. nummer 1.

ERICA is een driemaandelijkse uitgave van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen, aangesloten bij NAL:Natuurbeschermingsactie Limburg.

SAMENSTELLING:

Voorzitter:

Roger Schoebben, Dorpsstraat 62, 3742 Eigenbilzen. 41.31.86.

Secretariaat en Penningmeesteres:

Cécile Ulenaers, Steenweg Linde 24, 3570 Peer. 73.52.79.

Rekeningnummer: 235-0010248-75.

Redactie:

Alle leden van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen en andere.

Redaktieraad:

Theo Dreesen, Neeroeterenstraat 53, 3671 Opoeteren 81.43.54.

Silvain Janssen, Dennenstraat 6, 3660 Opglabbeek. 85.49.06

Cécile Ulenaers, Steenweg Linde 24, 3570 Peer. 73.52.79.

Vormgeving:

Jef Leijssen, Bemvaartstraat, 36, 3583 Overpelt. 64.36.16.

Verzending:

Marijke Van houtte, Sporrwegstraat, 75, 3500 Hasselt. 27.80.30.

Erica verschijnt op:	21 maart,	Copij binnen op:	15 februari,
	21 juni,		15 mei,
	21 september,		15 oogst,
	21 december.		15 november.
Bijnummers op	: 1 mei,		15 maart
	20 oogst.		01 oogst.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen uit deze uitgave is alleen toegestaan ten dienste van de natuurbescherming en pas na contact met de respectievelijke auteurs.

Meningen, stellingen en uitspraken, afgedrukt in deze uitgaven, strijdig met de doelstellingen van de vereniging, worden na raad door de redaktieraad van commentaar voorzien; recht op antwoord is evenwel ten allen tijde gewaarborgd.

INHOUD VAN DIT NUMMER

Algemeenheden	2
Inhoud	3
Brief v/d Voorzitter	4,5
Bestuurssamenstelling	4,5
Wandelprogramma	6,7;8
Vormingsactiviteiten:	
Data	9
Natuurbeheer	9,10,11
Dat was het	11
Natuurbeleving	12
Kalender	12
Redactionele mededelingen	13
Bezinning:	
Het grote ongenoegen	14,15
Milieumanieren	15
Met een korreltje zout	16
Iets over bomen	17
Nooit te oud om te leren:	
Mossen	18,19,20.
Geluk	20
De krans der seizoenen	21
Wilde dieren-revalidatie	22,23
Houtwallen 1.	24,25
Fijne wandelplekjes	26,27
Op wandel in natuur en cultuur	28
Weerspreuken.	29.

KERNGEDACHTEN VAN DIT SEIZOEN.

Indien gij één uur wilt gelukkig zijn,
bedrink u dan;
Indien gij drie dagen wilt gelukkig zijn,
slacht dan een dier en eet het op;
Indien gij één jaar wilt gelukkig zijn,
trouw dan;
Indien gij echter een heel leven lang wilt gelukkig zijn;
houd u dan bezig met een tuin.

CHINEES SPREEKWOORD.

BRIEF VAN DE VOORZITTER

Beste Vrienden,

Einde Maart... '81 is weer drie maanden oud. De lente zit in de lucht. Onweerstaanbaar op het ritme van de natuur, boren de voorjaarsbloeiers zich door de humuslaag. Jaarlijks voltrekt zich het natuurwonder dat ook onze mensen in deze matte tijd een weinig doet herboren worden.

Ook ons nieuw werkjaar rent volop uit de winter de nieuwe lente in. Onze oproep tijdens de jaarvergadering voor nieuwe medewerkers voor de diverse activiteiten die onze werkgroep ontplooit was niet tevergeefs. Niet minder dan 15 mensen boden zich aan, waarvoor onze dank. Veel handen maken het werk immers heel wat lichter.

Voor het leiden van wandelingen tijdens de basiscursus en de cursus natuurgids kunnen wij rekene op 11 nieuwe medewerkers en dit in verschillende biotopen over gans Limburg.

Onze Erica heeft nu ook een redactie-raad. Samen met Jef Leijssen streven Theo Dreesen, Silvain Jansen en Cécile Ulenaers er naar, van ons contactorgaan een blad te maken dat beantwoordt aan datgene wat er in onze werkgroep leeft. Ze zijn er zich terdege van bewust dat het geen gemakkelijke taak is. Daarom doen zij ook bewust een oproep tot alle Limburgse Natuurgidsen. Deze vier mensen rekenen echt op jullie artikels. Het is de enige mogelijkheid om ons blad te laten uitgroeien tot een hechte band van, voor en door de natuurgidsen. Mensen, laat hen in deze nieuwe lente niet in de kou staan.

Het doet ons tevens een groot genoegen onze bestuursploeg te zien uitgebreid met verschillende nieuwe gezichten. De huidige bestuurssamenstelling ziet er dan ook als volgt uit:

Voorzitter:

Roger Schoebben, Doppstraat 62, 3745 Eigenbilzen. 41.31.86.

Secretariaat en Schatbewaarder:

Cécile Ulenaers, Steenweg op Linde 24, 3570 Peer. 73.52.79.

Vormingsactiviteiten:

Hugo Vanderlinden, Pastoor Winterstraat 3, 3920 Lummen. 013/55.14.54.

Luc Cornelissen, Borenbroekstraat 82, 3600 Genk. 22.91.10.

Gastvrouw voor de gidsensamenkomsten:

Liliane Dedroog, Rijksweg 197, 3620 Maasmechelen. 76.15.48.

Redaktieraad van Erica, het orgaan van de Werkgroep:

Theo Dreesen, Neeroeterenstraat 53, 3671 Opoeteren	81.43.54.
Silvain Jansen, Dennenstraat 6, 3660 Opglabbeek.	85.49.06.
Cécile Ulenaers, zie boven.	
Jef Leijssen (vormgeving), Bemvaartstraat, 36, 3583 Overpelt.	64.36.16.
Marijke Van Houtte (verzending), Spoorwegstraat, 75, 3500 Hasselt	27.80.30.

Contact met het Centrum te Antwerpen-Bureauvergaderingen:

Cyriel Ilsbroux, Huzarenstraat 20, 3920 Lummen.	013/55.27.42.
André Vandesinde, Rechterstraat 1, 3511 Kuringen.	22.25.38.
Jos Berghs, Olmenweg 38, 3970 Leopoldsburg.	

Afgevaardigde voor de Limburgse Raad voor Cultuur:

Luc Langui, Caïmolaan, 116, 3970 Leopoldsburg.	34.13.19.
Pol Evers, Berkenlaan, 78, 3500 Hasselt.	21.04.84.

Cursus voor Natuurgids:

Willy Peumans, Kriekboomstraat, 11, 3600 Genk.	35.41.25.
René Martens, Hasseltweg, 513, 3600 Genk.	

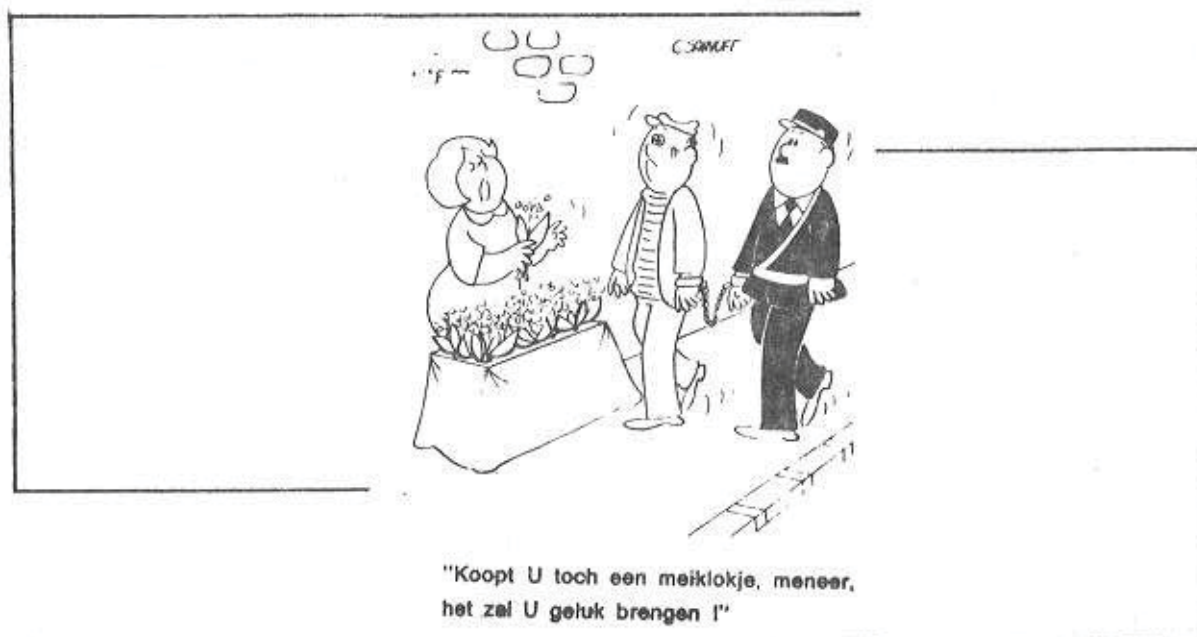
Andere leden, contactpersonen met regionale groepen:

Leon Bergmans, Molhemstraat, 11, 3570 Peer.	73.55.32.
Leo Corstjens, Wiekerbeekstraat, 4, 3690 Bree.	46.45.16.
Jos Debruyn, Kazernestraat, 9, 3800 St.Truiden.	
Willy Neys, Heerbaan 263, 3560 Beringen.	
Theo Oyen, Kauliller weg 102, 3582 St.Huibrechts-Lille.	44.51.75.
Tony Vrijssen, Bemmert, 77, 3580 Neerpelt.	
Willy Van Look, Hazerik, 32, 3560 Beringen.	43.67.83.

Indien er nog gidsen zijn die zich willen inzetten, hetzij in de bestuursploeg, hetzij in de redaktieraad, hetzij voor de cursus, zij zijn hartelijk welkom. Met al deze nieuwe inzet en met de ervaring van hen die in het verleden reeds een verantwoordelijke taak vervulden, hopen wij in de toekomst tot een goede samenwerking te komen.

Namens het bestuur:

Roger schoebben, voorzitter.

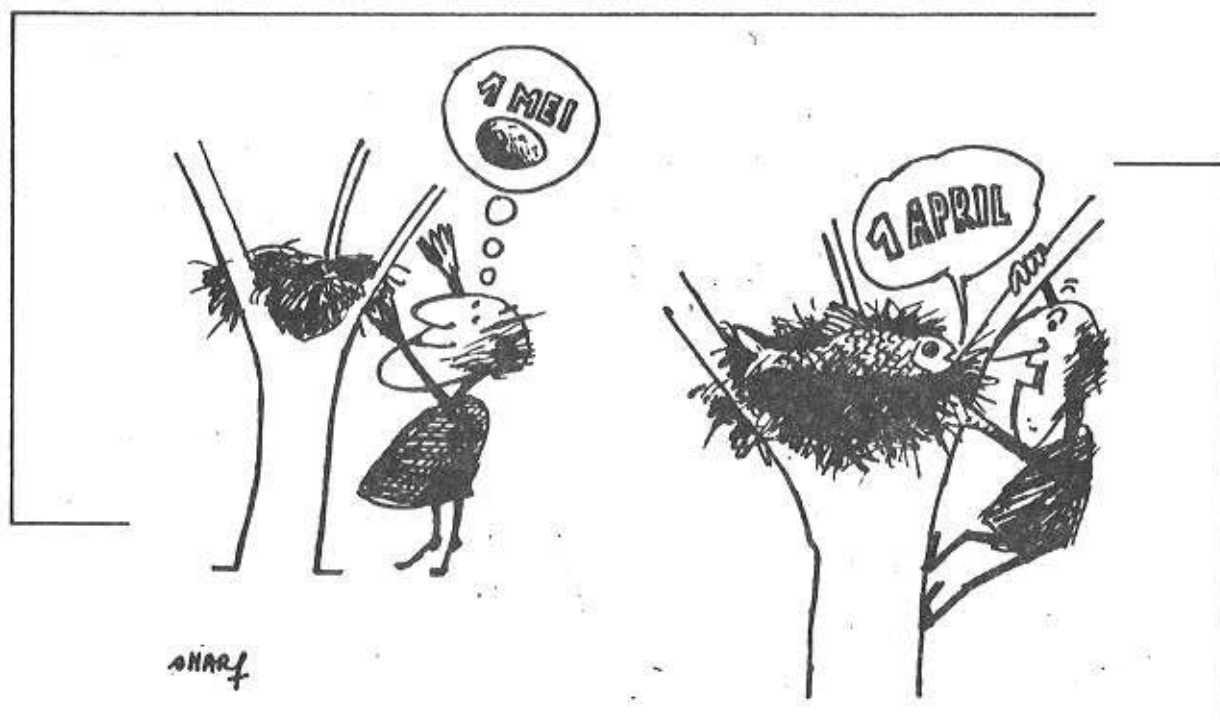
WANDELPROGRAMMA

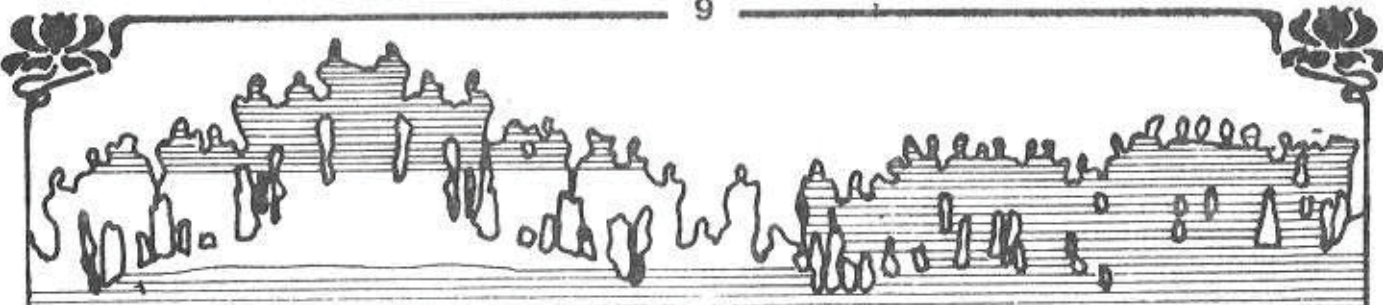
- 22 mrt: Lummen: de Goere, vijvergebied. Gids: Werkgr.Ecologie.Lum.
14u, brug autosnelweg Goeselaar. (weg Lummen-Meldert, weg
tegenover St.Annakapel inslaan, ongeveer 2 Km volgen.)
- 22 mrt: Hageven Neerpelt:heide, vennen.Gids: Oyen, Winters.
10u, hoofdkerk Neerpelt.
- 22 mrt: Platweyers, Zonhoven:vijvers, bos.Gids: Evers.
9u,Paalsteen, Paalsteenstraat, Hasselt (3-gemeentenpunt:
Hasselt, Kuringen,Zonhoven.)
- 29 mrt: Plateau Caestert te Kanne:hellingbos.Gids:I.Thijs.
14u, Kerk Kanne, Riemst.
- 29 mrt: Holle wegen te Paal.Gids: Milieugroep Bero.
14u, Kerk Paal.
- 05 apr: Vloeiweiden te Lommel-Kolonie:wateringen.Gids. Noord-Lim-
burgse natuurgidsen.
14u, einde Koloniestraat(vroegere Christelhoeve)Lommel-
Kolonie. Geen honden, laarzen.
- 05 apr: Schulen:wandeling rond het Schulens meer.Gids: Van Geel.
14u, inlaatsluis Schulens meer(nieuwe weg vanuit vroeger
Linkhoutstation) Schulen.
- 12 apr: Kasteelpark Mazy:heide,vennen. Gids: Elio Roncado.
9u, Weg naar Zwartberg,372, Opglabbeek.
Stevig schoeisel, geen honden.
- 12 apr: Herkenrode-Hasselt:park en beemd. Gids: JL.Gilissen.
9u30, Dreefvoor wit abdissengebouw, Herkenrode, Hasselt.
- 12 apr: De Bek, Neeroeteren:gemengd gebied.Gids:Mevr Van de Zande.
14u, Parking Eilandje, Neeroeteren.
- 26 apr: Herkenrodebossen,Hasselt:bos en braakgrond.Gids:R.Jacobs.
9u, zaal Kermeta,Kermt,Hasselt (bij de kerk).
- 26 apr: Hageven Neerpelt:heide, vennen.Gids:Oyen, Cardinaels.
10u, hoofdkerk Neerpelt. Laarzen, kijker.
- 26 apr: Park, Beringen mijn. Gids: Milieugroep Bero.
14u, Park Beringen Mijn, Beringen.
- 26 apr: Bolhezerbeek,Wijchmaal-Peer.Gids:Meylaerts.
14u, Spoorwegovergang op weg Wijchmaal-Eksel te Peer.
- 26 apr: Tessenderlo:Oosterbergen en Willebroek.Gids: W.E.T.
14u, Gemeentehuis Deurne, bij Diest.
- 26 apr: Wateringen te Lozen. Gids: Dreesen en Jacobs.
14u, Kanaalkom, Lozen te Bochelt.
- 26 apr: Opitter:park en Itterdal. Gids: A.Paradis, Dreesen.
14u, ingang Kasteelpark Opitter (Breeër kiezels).

- 26 apr: Urlobroek Molenbeersel. Gids: Knoops, Conen.
14u, Parking Urlobroek (tegenover Woutershof) Molenbeersel.
- 03 mei: Vloeiweiden Lommel-Kolonie: zie 5 april.
- 03 mei: Mangelbeekbeemden Heusden-Zolder. Kasteelpark en beemden.
14u, Kasteel Meylandt, Zolder. (weg Beringen-Hasselt).
Gids: K.Borgs.
- 10 mei: Heksenberg en omgeving te Hasselt: bos en braakgronden.
9u30, Parking achter instituut van de gehoorgestoorden,
Nieuwe Heidestraat, Hasselt. Gids: Massa, Boiten.
- 10 mei: Hageven Neerpelt: heide en vennen. Gids: Oyen, Winters.
10u, Hoofdkerk Neerpelt.
- 10 mei: Grote Heide Opglabbeek: heide, bos, duinen. Gids: Drijkoningen.
14u, Grote Parking achter Jeugdparadijs, weg Opglabbeek-
Gruitrode. Deze wandeling is speciaal voor kinderen, voor
kleuters mogelijk met buggy's. Eindigt op de zandduinen.
- 10 mei: Bolhezerbeek, Wijchmaal-Peer: zie 26 april.
- 10 mei: De Bek, Neeroeteren: zie 12 april.
- 17 mei: Berkenbosbeek te Heusden-Zolder. Gids: Maes.
7u30, Kerk te Zolder.
- 17 mei: Kiewit te Hasselt: bos en park. Gids: Lut Perilleux.
9u30, Parking Kinderboerderij, Kiewit-Hasselt.
- 17 mei: Kasteelpark Mazy: zie 12 april.
- 17 mei: Tessenderlo-Asdonk. Gids: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14u, Kiewithoeve, Engsbergen, Tessenderlo.
- 22 mei: Meylandt, Heusden-Zolder: Nachtegalentocht. Gids: Snoeks.
20u30, kasteel Meylandt, Zolder. (weg Beringen-Hasselt).
- 24 mei: Heiderbos te As: heide en jeneverbessen. Gids: Vincken.
9u, parking Reservaat Heiderbos te As. (weg As-Opglabbeek).
- 24 mei: Borggrave en omgeving Hasselt: vijvers en bos.
9u30, Ontmoetingscentrum De Borggraaf, Hasselt.
Gids: Barthels, Vandesande.
- 24 mei: Broekkant St. Huibrechts-Lille: Warmbeekvallei i/h voorjaar.
14u, Spoorwegovergang Geuskensstraat, St. Huibrechts-Lille.
(richting Achel, over Kanaal, 2de weg rechts).
Gids: Cardinaels, Oyen.
- 24 mei: Vijverbroek te Kessenich. Gids: Faassen, Corstjens, Penders.
14u, Kerk Kessenich-Kinrooi.
- 24 mei: Bosbeekvallei te opoeteren: Beemden, beekdal. Laarzen.
14u, Eurosol, Opoeteren. (Neeroeterenstraat)
Gids: Theo Dreesen en Mia Moors.
- 24 mei: Olmenhof te Herk-de-Stad: Park Olmenhof-Harlas. Gids: V. Geel.
14u, Parking bij Kasteel Olmenhof, Herk-de-Stad.
- 31 mei: Zolliken en Laambroeken te Houthalen en Zolder. Gids: Maes.
5u30 dauwwandeling. Voetbalterrein VV. Statiesport, Houthalen
Station. Laarzen. Terrein; beemden, bermen, moeras.
- 31 mei: Kolberg te kuringen: vijvers en broeken. Gids: Jacobs.
9u, Massinweg te Stokrooie, Hasselt (weg Kuringen-Bolderberg
eerste weg rechts na brug over het Albertkanaal).

- 31 mei: Koersel: natuurwandeling met milieugroep Bero.
14u, Kapel 't Fontijntje, Koersel.
- 31 mei: Plateau Caestert te Kanne: zie 29 maart.
- 31 mei: Hoefaart te Eigenbilzen: vijvers, naaldbos, loofbos, weide.
14u, kanaalbrug op weg Eigenbilzen-Gellik, zijde Gellik.
Gids: Schoebben.
- 7 juni: Vloeiweiden te Lommel-Kolonie: zie 5 april.
- 8 juni: Pinkstermaandag. Kasteel Mazy: zie 12 april.
- 14 jun: Wijvenheide te Zonhoven. Gids: Onkelinx.
8u, Parking Heidestrand, (Zwanestraat) Zonhoven.
- 14 jun: Malpivennen te Valkenswaard in Nederland: heide en vennen.
9u, grenskantoor Achel, richting Valkenswaard.
Gids: Cardinaels, Oyen. Kijker gewenst.
- 14 jun: Aa-beek te Grote-Brogel: beekdal, bos, akkers. Gids: Capals.
14u, Kruispunt Laarderdijs met Repperler weg, Grote-Brogel.
- 14 jun: De Bek te Neeroeteren: zie 12 april.
- 21 jun: Broedgebied te Tessenderlo. Gids: Werkgroep Ecologie Tessen.
14u, Bosmuseum, Gerhagen (zandberg). Tessenderlo.
- 21 jun: Mariahof te Beek, Bree. Gids: Faassen, Jacobs, Rutten.
14u, eind Mariahofstraat, Beek, Bree.
- 28 jun: Kelchterhoef te Houthalen. Gids: Bloemen, Rekkers.
9u, Parking Abdijhoeve Kelchterhoef, Houthalen.

Samenstelling: Cécile Ulenaers.

VORMINGSACTIVITEITEN

- Vrijdag, 06 februari 81: Avondwandeling waarbij werd getracht een paar uilen te verrassen. Nadat 5 kandidaten hadden getracht een exemplaar te vinden in de plassende regen op Hengelhoef kwamen ze tot de spijtige vaststelling dat daar blijkbaar geen exemplaren meer voorkwamen. Er werd dan Bokrijkwaarts getogen. Na lang aandringen werd daar één exemplaar bereid gevonden, de immense pogingen van een langzaam uitgeput rakende Rik Libbot te beantwoorden, waarna de vrede over het Domein weerkeerde.
- Zondag, 05 april 1981: Parkwandeling waarbij wij nog maar eens wat aandacht besteden aan de grote verscheidenheid van bomen die we in een park kunnen aantreffen.
Samenkomst: Kasteel Bokrijk om 09.00 uur. Einde: 12.00 uur.
- Zondag, 17 mei 1981: Contactdag van de Nederlandse en Belgische natuurgidsen te Lummen. Hierover zal een speciaal nummer worden uitgegeven. Hou deze datum vrij, want het zal de moeite zijn.
- Zondag, 14 juni 1981: Grassenwandeling. Wat weten we nog van poa's of festuca's??? Laten we onze vorig jaar opgedane kennis van de grassen eens controleren. Hopelijk zijn er dan meer geïnteresseerden.
Samenkomst: Kerk van Schulen om 09.00 uur. Einde: 12.00 uur
- Zondag 13 september 1981: Hoge Venen. Met stafkaart en kompas wandelen is eens een andere manier om je door de natuur te bewegen: het leert je in alle geval de natuur beter te observeren en gebruik te maken van bestaande landschapselementen. Diegenen die dat niet meer nodig menen te hebben kunnen ook mee. Voor hen voorzien we een alternatief.
- Zondag, 20 september 1981: Nationale natuurbeschermingsdag. Deze gaat dit jaar weer door in het Vlaamse gedeelte van het land en wel te Tienen. Een hemelse streek die dringend aan meer bescherming toe is.
- Zondag, 11 oktober 1981: Herfstwandeling met de mogelijkheid tot genieten van bladval, rijke kleuren, late zon, enz.....
Samenkomst: Kasteel Bokrijk om 09.00 uur. Einde: 12.00 uur

NATUURBEER

Waarom natuurbeheer?

De natuurlijke begroeiing van onze streken zou bestaan uit bossen. Door menselijk ingrijpen zijn deze bossen meestal verdwenen, zodat onze huidige landschappen niet echt natuurlijk meer zijn. Het samenspel mens-natuur heeft gedurende eeuwen (soms) verrijkend gewerkt op het landschap. De ingrepen waren kleinschalig en gebeurden weinig met mechanische middelen.

Onze heide, ontstaan uit het berken-eikenbos, was tot het begin van deze eeuw een noodzakelijke schakel in de landbouweconomie van de Kempen. Landbouwactiviteiten als maaien, plaggen, branden, beweiden met schapen waren in de Kempen algemeen.

De beste hooilanden lagen in de rivierdalen, moerasbossen leverden brand- en geriefhout; in het veenmoeras werd turf als brandstof gewonnen en visteeltvijvers werden volgens een vast patroon van op en aflaten geëxploiteerd.

Deze invloeden werkten eeuwenlang verschrallend op de bodem, waardoor interessante planten konden groeien en waardoor zich een eigen dierenwereld ontwikkelde. In het begin van deze eeuw werd, mede door het uitvinden van het kunstmest en de toenemende mechanisatie een einde gemaakt aan deze oude agrarische activiteiten. Groot-schaligheid, ruilverkavelingen en toenemende ontwatering van zogenaamde waterzieke gronden luiden de teloorgang van het landschap in.

Onze heidevelden evalueren naar een climaxvegetatie: het berken-eikenbos. De eens zo bloemrijke hooilanden in de beekdalen verruigen door het wegvallen van het maaien en begrazen. Het moerasbos met wilg en els neemt skilaan het terrein weer in.

Welk natuurbeheer?

In een aantal Limburgse reservaten wordt sinds enkele jaren een aangepast beheer uitgevoerd. Het bestaat erin de agrarische praktijken van vroeger zo getrouw mogelijk te imiteren. In de heidegebieden: maaien, plaggen (voornamelijk in de natte heide), afbranden onder controle. In de Kalmhoutse heide worden schapen ingezet voor het beheer. Eén van de meest tijdrovende bezigheden is het kappen van jonge berken en eiken. Oude hooilanden tracht men te verjongen, meestal met de zeis, soms ook met een maaibalk. Ook wordt experimenteel aan rietlandbeheer gedaan.

Vrijwilligerswerk!!!! Handwerk!!!!

In de Staatsnatuurreservaten wordt bijzonder mooi werk verricht door de Dienst van Waters en Bossen. De reservaten van natuurverenigingen zijn daarentegen voor het beheer volledig op vrijwilligers aangewezen. Reeds vele jaren werd enorm veel gepresteerd door jongeren, tijdens werkkampen en werkdagen, maar steeds meer worden volwassenen ingeschakeld tijdens de week-ends of op vrije dagen.

Door een rechtstreeks contact met de natuur, groeit het inzicht in de samenhang in de natuur en de problemen die een efficiënt beheer meebrengt. De vrijwilliger levert een actieve bijdrage aan het natuurbeheer en ervaart deze soms zware handenarbeid als een tegengewicht voor zijn geestelijke arbeid. Gezellig samenwerken aan kleinschalige projecten in het belang van de natuur, heeft naast waarde voor onze gezondheid, ongetwijfeld ook een sociale dimensie.

Wij vinden dat de noodzakelijke beheerswerken, die enorm veel arbeidsuren in beslag nemen, te zeer afhankelijk geweest zijn van enkele vrijwilligers. Het zouden er veel meer moeten zijn, want natuurbeheer is een opdracht die wij allen als de onze moeten beschouwen. Wij, natuurgidsen, mogen daarbij zeker niet achterblijven want het uitvoeren van beheerswerken brengt ons dichterbij de levende natuur, versterkt onze liefde voor de natuur en leert ons andere facetten van de natuurbescherming kennen en waarderen.

Voor wie wat van zijn vrije tijd en zijn zweet wil offeren, hebben we het volgende lijstje opgesteld van plaatsen en dagen waarop gewerkt wordt. Dus: allen daarheen. Jullie bennen met zijn allen daar, daar zijn we zeker van. Ontgoochel de conservators niet.

DE VALLEI VAN DE ZWARTE BEEK, KOERSEL.

Samenkomst, telkens aan het kapelleke 't Fonteintje om 9 en om 13 uur, zodat het een hele of een halve werken geblazen is naar keuze Materiaal ter platse.

Data: 21/3, 18/7, 22/8, 17/10.

HEIDERBOS, AS.

Samenkomst op de parking van het Reservaat Heiderbos te As (weg As-Opplabbeek) om 9 uur. Einde 12 uur. Materiaal ter plaatse. Hakbijltje meebrengen.

Data: elke eerste zaterdag van de maand, van maart tot december.

DE MATEN, GENK.

Samenkomst op de parking van de Maten, Slagmolenstraat om 8u45. Einde: 12 uur. Materiaal ter plaatse.

Data: 26/9, 10/10, 24/10, 21/11.

Werkkamp in de Maten van 17 tot 24 oogst. Geïnteresseerden nemen contact met Willy Peumans. Tel: 011/35.41.25.

DE VLOEIWEIDEN TE LOMMEL-KOLONIE.

Hooien in de zomer, de data worden later medegedeeld.

STRAMPROOIERBROEK, BREE.

Werken vanaf augustus, de data worden later medegedeeld.

samenstelling: Hugo Vanderlinden.

DAT WAS HET!

Dat zal de kop zijn van nog maar eens een nieuw initiatief. Daarin wordt verslag gedaan van een of andere bijzondere activiteit die voorbij is. Waarom? Wel, de laatste tijd zijn er steeds minder mensen aanwezig op de vormingsactiviteiten. Wij doen nochtans ons uiterste best om iets te brengen dat waardevol is en waarvan je nog iets kan opsteken. Het verslag wordt dus gemaakt om de afwezigen te bewijzen dat ze nog maar eens ongelijk hadden enerzijds, en om hen aan te sporen toch maar te komen anderzijds. Hopelijk helpt het. We zullen zien zei de blinde, en liep tegen de muur (Vlaams spreekwoord).

de Redactie.

NATUURBELEVING

Naast de geplande vormingsactiviteiten willen wij nog andere uitstappen en activiteiten vermelden. Geen officiële met gids of zo, maar gezellig onder mekaar met eigen vervoer, van elkaar iets opstekend. Er wordt gewoon een afspraak gemaakt op dit of dat uur en die plaats en wie er is gaat mee. Persoonlijk initiatief is dus troef. Misschien gaat dat beter.

Ieder die dus een uitstapje wil maken en andere natuurgidsen wil laten meegenieten, kan dit doorgeven aan Theo Dreesen, tel: 011/86.43.54. die zich dit artikel aantrekt.

De eerste week van mei verschijnt er een speciaal nummer rond de contactdag van de Nederlandse en Belgisch Limburgse natuurgidsen. Wie dus nog snel iets wil aankondigen, hij of zij neme de telefoon

Gepland op dit ogenblik zijn reeds:

zondag, 12 april 1981: Bunderbos te Elslo. (voormiddag).

Samenkomst: 8 uur parking E39, grenspost te Maasmechelen.

vrijdag, 8 mei 1981: Natuurpark van Viroin-Hermeton. (La Matagne).

Samenkomst: 6.30 uur, Weegbrug Kanaalkom te Hasselt.

Wie heeft nog dergelijke initiatieven? Het mag ook in Nederland en zelfs in Frankrijk of Duitsland zijn, als het maar niet te ver is, want we moeten ook denken aan de brandstofprijzen. We rijden trouwens alleen met volle wagens. Aan U allen de daad bij het woord te voegen

KALENDER

Eén van de vele aangevoerde verontschuldigungen bij het grote publiek om zich wit te wassen voor het afwezig blijven van met veel zweet en moeite ingerichte manifestaties is dat men van niets wist, dat men het niet had gehoord, enz...We kennen dat.

Bovendien komt het dan nog al eens voor, dat er op één dag verschillende manifestaties plaats grijpen, omdat men gewoon langs mekaar heen werkt. Dat geeft dan aanleiding tot "Het grote ongen", bij voorbeeld. Wij vinden dat dit ten allen prijze moet vermeden worden.

Om het botsen van verschillende activiteiten die in Limburg plaats grijpen te vermijden, willen wij in Erica een kalender opnemen waar alle activiteiten achter elkaar geplaatst worden, zodat daar overzicht uit groeit.

Maarrrrrrrr....dan moeten we verwittigd worden. We denken voorname-
lijk aan activiteiten voor het grote publiek: dia-avonden, filmen, voordrachten, lessenreeksen, natuurweken, beheerswerken en alles wat zoal aan Uw groene breinen ontspruit.

Wij zorgen voor gratis reclame en publiciteit in Erica indien Uw programma tijdig toegezonden wordt aan Theo Dreesen, Neeroeteren-straat 53, 3671 Opoeteren. Telefonisch kan dat natuurlijk ook op nummer: 011/86.43.54.

Denk echter aan de verschijningsdata van Erica: 21 maart, 21 juni, 21 september en 21 december. Dat is gemakkelijk te onthouden: denk aan de varandering van de jaargetijden. Bovendien zijn er extra nummers op 1 mei en 15 augustus. Wij houden redaktieraad rond de 21ste van de maand daarvoor. Dat wil zeggen, dat de teksten binnen moeten zijn op een paar dagen daarvoor. Niet later.

DAG LIEVE MENSEN, DAG ALLEMAAL

1. VEEL VERKEERDE ADRESSEN.

Marijke Van Houtte, die sedert jaar en dag een gedeelte van haar vrije tijd spendeert aan de verzending van Erica en die wij daarvoor ten zeerste waarderen en danken, klaagt steen en been over het feit dat er zoveel terugkomen ten gevolge van een verkeerde adressering. Zij vraagt dan ook met aandrang aan diegene die weten dat een bepaalde gids of abonent Erica niet ontvangt, dit zouden melden en het juiste adres opgeven aan Marijke Van Houtte, Spoorwegstraat, 75, 3500 Hasselt of even zouden bellen op nummer: 011/27.80.30. Ze gaat binnenkort wel even verhuizen, maar dan vertellen we wel even waarheen. We kunnen het lieve wicht nu eenmaal niet missen. We laten haar niet los. Haaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa.....

2. MEER INFORMATIE OVER DE WANDELAARS.

Gidsen die wandelingen leiden worden gevraagd in de loop van het jaar nota te nemen van het aantal deelnemers aan de aangevraagde en publieke wandelingen en deze cijfers, al was het maar bij benadering, door te geven aan het secretariaat tegen begin november. Zo kan een vollediger verslag worden opgesteld voor de subsidieaanvraag, voor het activiteitenverslag in Erica 4/81 en voor de algemene vergadering.

2. GROEPSFOTO VAN DE GIDSENLICHTING 1980/PEER.

Gidsen van de lichting 1980/PEER, die hun glunderende snoet op de klassieke foto voor de pers willen bewonderen, krijgen deze toegetuurd na storting van 40 frank, verzending inbegrepen, op onze rekening (nummer vooraan). Mis deze kans niet op een enige herinnering aan Uw diplomering tijdens de Academische Zitting van 3 oktober '80 te Peer. Later kan je ze laten zien aan je kleinkinderen. We danken de heer Snoeks voor zijn bereidwillige medewerking in de pers en het maken van de foto's.

4. GEEN VERSLAG OVER DE ALGEMENE VERGADERING IN DIT NUMMER.

Een algemene vergadering wordt voor een vereniging aangezien als richtingbepalend voor het beleid in het komende werkjaar. Het is dus noodzakelijk dat er een verslag over verschijnt in het eerst volgende nummer. Alle leden van een vereniging weten dan waaraan ze zich te houden hebben en waaraan aandacht is besteed.

Eén van de verwijten bij "het grote ongenoegen" was, dat Erica een éénmansbedrijf was. Daarom vroegen we iemand anders het verslag te maken. De persoon die beloofd had dat te zullen doen, liet in laatste instantie echter weten dat, gezien de gewijzigde omstandigheden die naar wij vermoeden ook iets te maken hebben met "het grote ongenoegen", dat nu niet kon maken.

Wij vinden echter dat de leden van een vereniging recht hebben op informatie. Wij zullen daarom dan ook proberen iemand anders te vinden die verslag wil doen. Zelfs een half jaar nadatum, en dus helemaal niet meer up to date, zullen wij dat brengen in het volgende nummer. Als wij iemand anders vinden??? Kandidaten kunnen zich melden bij één van de redactieleden.

Jef Leijssen.

BEZINNING

HET GROTE ONGENOEGEN.

Als men rond nieuwjaar een andere natuurgids ontmoette, draaide het gesprek al snel uit op: wat vind jij van de laatste Erica? Pro en contra raakten in discussie. De reacties drukten een domper op de stemming van de jaarvergadering. Er kwamen verontwaardigde reacties maar er waren ook positieve.

De grote toename van het natuurbewustzijn in de zeventiger jaren voerde ons naar een soort euforie, die onder meer de anti_A24-stroming in Limburg veroorzaakte. Op alle gebieden zag men een groeiend succes: in Bokrijk boden zich 150 kandidaten aan voor de cursus natuurgids. Met 3 volle bussen togen wij in 1977 naar de Vlaamse Ardennen bij gelegenheid van de Nationale Natuurbeschermingsdag. De Groene Week van Zonhoven kende een groot succes.

Maar er kwam sleet op. Samen met de economische crisis en het toenemend aantal werklozen daalde de geestdrift voor de natuurbescherming. De kater na het feest kwam langzaam maar zeker. De stijgende energieprijzen en de dalende koopkracht veroorzaakten, bewust of onbewust, een verdere materialisering van de menselijke interesse.

De gevolgen logen er niet om. Groene weken trokken minder volk. Van de 70 aanwezigen op 204 gediplomeerden op de jaarvergadering van 1978, gingen we naar 50 aanwezigen op het familiefeest van '80 en 60 op de jaarvergadering van '81, maar nu op 328 gediplomeerden. Dit is geen verwijt, maar een vaststelling.

Maar toch zijn er sommigen die dat vuur van vóór enkele jaren niet kwijt zijn en die tegen de stroom trachten in te roeien. Bij het op poten zetten van 10 jaar Isis en 10 jaar Natuurgidsen, kwamen alle initiatieven eigenlijk uit één en dezelfde hoek. Men kan zich de vraag stellen of ze niet te veel van één kant kwamen? Werden de andere natuurgidsen uit de provincie niet te weinig betrokken bij het opzet? Alles was te goed geregeld en men voelde zich eigenlijk niet rechtstreeks aangesproken. Maar die enkelen hebben zich bijna op de knieën gewerkt om de 10-daagse te doen slagen.

Als het dan toch, ondanks alle inzet, tegenvalt, is dan de zure oprisping van Jef onbegrijpelijk? Is een bittere kritiek dan onverklaarbaar? Jef wou reageren op het altijd maar voortschrijdend gebrek aan samenhang, op de groeiende vervlakking, op die dreigende zelfgenoegzaamheid.

Het waren toch ergens feiten die hij schreef: er was inderdaad te weinig respons van natuurminnend Limburg. Toegegeven: de scherpe kanten in Jef's monoloog hadden moeten worden afgerond. Hij had een mildere toon kunnen gebruiken om zijn hart te luchten. Het evangelie van Lucas was misschien beter geen geweld aangedaan. Maar ieder schrijft in de stijl die hem eigen is.

Is het niet verdomd jammer dat precies die mensen, die de stuwende krachten van de natuurbescherming in Limburg waren en nog

zijn, met mekaar in conflict raken. Wat ze in dit betwiste geval ook deden, het werd toch allemaal met de beste bedoeling gedaan. Is die gemeenschappelijke basis van zorg voor de natuur dan zo smal? Het heeft toch geen zin dat we krachten versnipperen aan het uitruzieën van onderlinge en persoonlijke meningsverschillen. Dialoog moet toch nog kunnen en niet een naast elkaar doorpraten en zeggen hoe gelijk men zelf wel heeft. Want waar is het ook, dat nog niemand een poging heeft gedaan om het met Jef persoonlijk uit te praten. Men heeft hem gewoon alleen in de kou laten staan.

Ergens bereikte Jef toch wat hij wou: iets wakker schudden. Wij ergeren ons terecht aan een natuurschending, maar kritiek uit eigen rangen kunnen we moeilijk slikken. Op de jaarvergadering van 3 jaar geleden waarschuwden én Jan Gabriëls én Leon Bergmans reeds: als de natuurgids zich niet agressiever gaat opstellen en zich niet meer gaat engageren, dan zullen er over 10 jaar geen vogeltjes en geen bloemetjes meer zijn om naar te kijken.

De uitbreiding van de redactie die Jef reeds jaren vroeg, is er schoorvoetend gekomen. Hetgeen voorfgaat is mijn persoonlijke mening, getoetst aan die van de voorzitter, maar ook ongeveer die van de andere redactieleden. De redactie is ondermeer ook van mening dat Erica, naast informatief werk ook kritisch mag zijn, een tik geven en mag uitnodigen tot bezinning. Onze mening hoeft echter niet deze van alle andere natuurgidsen te zijn. Deze pretentie willen wij niet hebben. Iedereen mag in zijn pen klimmen en zijn hart uitstorten in Erica.

Ten slotte: we moeten leren aanvaarden dat er meningsverschillen kunnen en mogen zijn tussen 328 geëngageerde mensen, maar dat er geen interne moeilijkheid voldoende groot kan of mag worden, om van definitieve aard te zijn.

Theo Dreesen.

GROTE MANITOU, HELP MIJ NOOIT OVER EEN MENS TE OORDELEN, VOORALEER IK TWEE WEKEN LANG IN ZIJN SCHOENEN HEB GELOPEN.

Lachende Vos, Siouxopperhoofd.

GROTE MANITOU, HELP MIJ DE MENS VINDEN, DIE NA ZOVEEL JAREN VAN ZULKE INSPANNINGEN ZONDER RESPONS, GEEN ZURE OPRISPINGEN KRIJGT.

Jef Leijssen, gewoon mens.

MILIEUMANIEREN

Overtuigd van het belang de kinderen zoveel mogelijk begrip bij te brengen voor het leefmilieu, lanceert de Koning Boudewijnstichting in samenwerking met de Bond Beter Leefmilieu, een reeks "MILIEUMANIEREN", welke op grote schaal worden aangeboden aan de scholen. MI-LIEUMANIEREN IS een reeks van 24 fiches, met daaraan gekoppeld een serie praktische opdrachten, bestemd voor de leerlingen van de 5de en de 6de klassen van het basisonderwijs. Een handleiding voor de leerkrachten en een serie diapositieven begeleiden de fiches. De fiches zijn interdisciplinair opgevat en werden reeds getest in verschillende scholen: Mechelen, groot-Galmaarden en Groot-Herne voor Vlaanderen; Namen en St.Lambrechts-Woluwe voor Wallonië. Zij spelen volledig op het schoolprogramma in.

Inlichtingen: Koning Boudewijnstichting, Warmoesbergstraat 57,
1000 Brussel. Telefoon: 02/ 218.45.10.

MET EEN KORRELTJE ZOUT

VERGILIUS EN SCHUMACHER.

Wie om het milieu bekommerd is weet, dat de verloedering niet te wijten is aan enkele afzonderlijke dwaasheden, maar voortkomt uit een ruimere verloedering in de geest van de mensen. E.F.Schumacher in zijn boek "Hou het klein", heeft dat nuchter ontleed. Deze man, in 1977 gestorven, pleit daarin terecht voor een terugkeer naar schijnbaar verouderde waarden zoals bezonnenheid, rechtvaardigheid, moed, matigheid, enz...Al hoeft niet iedereen het met hem eens te zijn dat "het nieuwe experiment om te leven zonder religie" mislukt is, toch is het duidelijk, dat de natuurverloedering voortvloeit uit onbezonnen economisch denken, uit onverantwoordelijk en ondoeltreffend gebruik van onze natuurlijke rijkdommen, uit lafheid om een moeilijker weg te kiezen, kortom: uit misprijzen voor de deugden, vroeger door de heersende godsdiensten gepredikt.

Die verwijzing naar de morele waarden vinden we ook bij de heidense auteur Vergilius. Niet zozeer in zijn eerste boekje "Bucolica" waar we het vroeger eens over hadden, wel in "Georgica". Dit schreef hij min of meer in opdracht van zijn broodheer, de latere keizer Augustus, maar toen reeds "de eerste onder de gelijken".

Toen rond het jaar 35 voor Christus het Romeinse Rijk een adem-pauze kende na een lange reeks van burgeroorlogen, pakte Augustus uit met een relance-plan. Geen aftopping, geen inleveren, geen C.A.O.'s of andere soortgelijke lapmiddelen, maar wel een herbronning, een terugkeer naar de basis, naar de landbouw o.a. en via deze oer-menselijke bezigheid, naar herstel van de werkelijk morele waarden.

En Vergilius schreef, heel professoraal, een boekje vol met praktische wenken over paarden en geiten, olijfbomen en bijen, over zaaien en maaien, over onweders en varkenspest, enz...En terloops wijst hij op fundamentele en morele waarden, die na hem de kristelijke godsdiensten de mensheid eeuwenlang zullen voorhouden.

"Hier op het platte land is er een jeugd die werken kan, die het weinige gewoon vindt. Hier treft ge tempeltjes aan en eerbied voor de voorouders. Hier liet de godin van de gerechtigheid nog sporen na van haar verblijf op aarde. De landman helpt de arme, is niet jaloers op de rijkdom van een ander. Zijn kinderen staan altijd voor een kusje klaar. Discretie en trouw heerst in zijn huis. Op feestdagen ligt hij in het gras en nodigt zijn burens uit een kruik wijn met hem te ledigen".

Welk een bezonnenheid spreekt uit deze regels, welk een tevredenheid, welk een weten van wanneer genoeg genoeg is. Toen dat besef door de industriële beschaving in verdrukking kwam, toen begon de grote milieuverloedering.

Hales.

LIETS OVER DE BOMEN

Daar lag hij dan...geveld, de grote, stoere, eenmalige, eeuwenoude eik. Languit op de grond. Afwachtend. Takken en wortels werden afgezaagd, hij scheen nu nog groter en zeker zwaarder. Prachtig hout was dat. De heer bleef er dromend bij staan kijken en sprak na lange tijd: zeg me eens kranig stam, wat zou je wensen dat ik van je liet maken? De boom verzonk in gedachten en na een lange poos van stilte sprak hij: een deur. Dan kunnen de mensen langs mij heen naar U toe komen. Een open deur. Misschien zou ik nog liever een raam willen zijn waardoor de mensen bij U kunnen binnen kijken. Dan kunnen ze zien hoe Gij leeft, dan leren ze U beter kennen en begrijpen. Weet je wel, zo'n raam met helder glanzend spiegelglas.

De heer luisterde met belangstelling, het hoofd een beetje schuin, de handen op de rug. Liever zou ik nog een tafel zijn, sprak de boom. Een tafel waar de mensen mogen rondzitten om naar Uw wijze raad te luisteren, waaraan de mensen hun leed kunnen mededelen of troost putten uit elkanders zwakheden en sterkten. Ach, dacht de boom, ik vraag zeker te veel, want de heer bleef daar maar stil staan zonder te reageren. Het mag nog eenvoudiger zijn, sprak hij, een rustbank misschien. Dan kan ik buiten onder mijn vrienden staan in het grote bos. Dan kan de vermoeide wandelaar zich even op mij neerzetten om wat te rusten of na te denken over het feit dat die weelde van tegenwoordig niet te versmaden is, maar dat de mensen ze niet hebben leren gebruiken. En als ik alleen ben kan ik naar mijn vrienden luisteren of praten met de kruiden aan mijn voeten. Weer viel er een diepe stilte. De boom wachtte...de heer bleef in gedachte. Een mooie boom dacht hij, en nog een goede ook.

En toen sprak: je hebt goede voorstellen gedaan, waarbij je nog aan de anderen hebt gedacht ook. Een deur, een tafel, een raam, een rustbank, het zijn allen nuttige en kostbare werkstukken. De mensen hebben er iets aan. Maar als je echt het allerbeste met hen voorhebt, dan zou ik je toch nog iets anders kunnen raden. De boom hield de adem in, de spanning was te snijden. Weet je, mijn beste eik, 't is moeilijk, maar wel het allerschoonste, een ideaal. Laat mij gewoon brandhout van je maken, je in stukken zagen, je hakken in kleine blokken doodgewoon, eenvoudig brandhout. Dan, pas dan kan je de mensen licht en warmte geven, want het is dat wat ze werkelijk het meest nodig hebben.

Ik weet het, misschien vraag ik het bovenmenselijke van je. Want terwijl jij voor de anderen warmte bent en een lichtende vlam zijt, verga jezelf geleidelijk aan tot een fijne lichtgrijze as, die nog even nasmeult. Daarna blijft er van jou niets meer over dan wat roerloos stof, dat door de spelende wind wordt verspreid in het niets. Ik weet het wel, een deur, een tafel, een rustbank, een raam, het betekent iets voor de anderen, maar het betekent ook veel voor jezelf. Het geeft je een grote voldoening en het bevestigt je in je zijn. Dan zijt ge werkelijk iets. Brandhout echter, geeft zichzelf verloren om het BESTE voor de anderen te worden.

Dit verhaal van V.E.J. in Toren 1/81 werd door Isegrim aangepast voor Erica. Het wordt opgedragen aan hen die het niet meer zien zitten of die het moeilijk hebben zichzelf te zijn.

JONG GELEERD OUD GEDAAN

MOSSSEN

WAAR KAN JE ZE VINDEN?

Deel 6 en slot.

Heel wat andere dan het half dozijn hierbeneden beschreven mossen groeien graag in of aan het water. Maar we moeten ons beperken

6. MOSSSEN VAN MOERASSEN EN BEEKWANDEN.

We beginnen met de bladmossen.

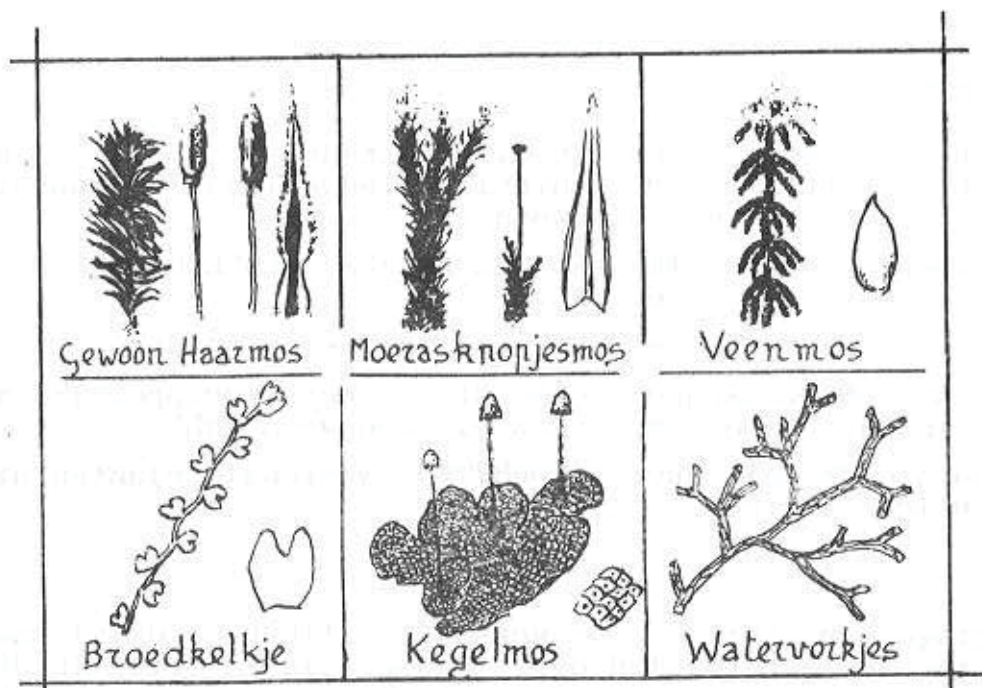
Het GEWOON HAARMOS (7) heeft een onvertakte stengel van 10 tot 40 cm lengte, dicht bezet met lange, stijve, donkergroene en scherpgetande bladen. Het vormt graag compacte bulten in zure bossen en vooral in venen. Zoek naar kapsels. Ze dragen het typische goudgele haarmutje. Bekijk ook aandachtig het vierkantig kapsel met zijn scherp afgesneden, schijfvormige hals. De mannelijke plantjes hebben een soort "tulpje" aan de top.

Het MOERASKNOPJESMOS (4) is de grote broer van het eerder reeds beschreven boomknopjesmos. De naam zegt ons dat het graag groeit in moerassige gebieden. Je vindt het daar vaak overvloedig in het gezelschap van of tussen veenmosses. De geelgroenbruine bladen staan in acht rijen. Het plantje, dat 10 cm kan halen, is gemakkelijk herkenbaar aan het roestig rood vilt over de gehele lengte van de stengel. Het moerasknopjesmos vormt vrij zelden broedkorrels aan de top van de steeltjes (pseudopodiën), die beneden kleine blaadjes dragen. Waar het mos overvloedig voorkomt bestaat wel enige kans om deze broedknopjes te vinden.

VEENMOSSSEN (1) moet je uiteraard in venen zoeken. ze komen ook wel voor op andere natte plekken. We wagen het hier één bepaalde soort te beschrijven. Een ervaren speurder kan wel een klein aantal soorten, met min of meer waarschijnlijkheid, onderscheiden. Maar voor de studie van veenmosses is microscopisch onderzoek de aangewezen methode. De veenmosses vormen een bepaalde speciale groep van de bladmosses. De stengel draagt, op regelmatige afstanden, een zijtakje met aan zijn basis nog twee tot zeven zijtakken. Aan de stengeltop staan de jonge zijtakjes dicht opeen. Tussen de bladgroencellen van een veenmos zitten dode cellen die langs hun poriën water kunnen opvangen en afgeven. Dankzij hun wateropslorpend vermogen kunnen verzadigde veenmosplanten tot meer dan 30 maal zoveel wegen als droge. De kapsels ontstaan op pseudopodiën van zijtakjes. Veenmosses missen rhiziden. De stengel sterft beneden af.

De volgende levermosses houden van waterrijke milieu's.

Het BROEDKELKJE (46) komt overvloedig voor op veenachtige plekken. Een sterke vergroting is nodig om het mooie dwergje duidelijk te zien. De stengeltjes, tot 3 centimeter lang, liggen vaak op het substraat. Zij dragen, niet dicht opeen, eironde blaadjes in 2 toplobben gedeeld. Het broedkelkje vormt graag jonge, nog minuscule stengeltjes.

Het KEGELMOS (46) ontdekken mag een buitenkans heten. Het is een zeldzaam levermos van vochtige plaatsen. Ik vind het getrouw terug op een stenen beekwand waartegen het als een mooi tapijt is aangedrukt. Het thallus is netjes in kleine "velden" verdeeld. Ieder veldje draagt een centrale ademopening (stoma). Het kegelmos lijkt op het parapluutjesmos. Het heeft evenwel geen broedbekers en zijn sporendragers hebben de vorm van gesteelde kegelmopjes met ieder 6 tot 8 omhulsels waarin telkens één kapsel zit.

WATERVORKJES (41) zal wel iedere speurder in moerassen en poeltjes hebben opgemerkt zonder wellicht te denken dat die drijvende vorkjes tot de levenmossen behoren. Het thallus is herhaaldelijk vorkvormig vertakt. Het is tot 6 mm lang en slechts 1 mm breed. De landvorm van het watervorkje is te vinden op vochtig slijk.

Met de laatste reeks sluiten wij onze bijdragen over mossen af. In de natuurstudie is er evenwel nooit iets "af". Dit geldt zeker voor de mossen. Vele natuurvrienden dienen terug voor een ietwat doorgezette mossenstudie. Zij vergenoegen zich hoogstens met een oppervlakkige, vaak twijfelachtige kennis van een of ander soort. Het mag verwonderen dat deze, haast nergens ontbrekende plantjes door velen over het hoofd gezien worden. Zij verdienen niet alleen bestudeerd te worden om hun esthetische bouw maar vooral om hun belang als indicators en kentaxa van plantenassociaties. Bovendien kan hun aanwezigheid gebieden met een armoedige vegetatie van hogere planten, verheffen tot zeer waardevolle biotopen. Het wordt hoog tijd dat dit wordt ingezien op het vlak van de waardebepaling van onze landschappen. Hetzelfde kan, tussen haakjes gezegd, ook beweerd worden van zwammenrijke gebieden.

Het is te hopen dat een aantal natuurvrienden ernstig werk zal maken van de bryologie en dat allen minstens enige soorten zullen leren onderscheiden. Met dank voor de belangstelling en met de beste wensen voor een volhardende inzet.

Landewald Janssen o.f.m.

Bij de afsluiting van de reeks artikelen over de mossen, danken wij Pater Landewald nog eens hartelijk voor zijn bereidwilleige medewerking. Wij blijven vinden dat menige jongere een voorbeeld kan nemen aan zijn inzet. Nogmaals DANK U op een bijzondere manier.

BIBLIOGRAFIE .

J.Landwehr, met medewerking van J.J. Barkman, ATLAS VAN DE NEDERLANDSE BLADMOSSEN, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud (NL).

Wim de Margadant, BEKNOPT BLAD- EN LEVERMOSSENFLORE VAN NEDERLAND, K.N.N.V., Hoogwoud (NL).

Herbert Weymar, BUCH DER MOOSE, Neumann Verlag, Radebeul und Berlin

E. Hennepman, DE NEDERLANDSE CLADONIA'S, Wetenschappelijke mededelingen, nummer 79, K.N.N.V., Hoogwoud (NL).

Flore Générale de Belgique: BRYOPHYTES, Nationale Plantentuin van Belgie, Meise.

NOTA.

Wie graag een lichtjes omgewerkte, geïllustreerde uitgave van de volledige reeks artikelen over mossen, die in Erica in de loop der jaren verschenen, bezit, ken zich abonneren op het BULLETIN van NATURA-LIMBURG. Stort daarvoor 150 frank op P.C.R. Natura-Limburg, Hasselt. Rekeningnummer: 000-0443654-73.

GELUK.

Zolang ge het geluk najaagt
-hoeveel ge ook aan lust verwerft-
zolang is 't zeker, dat ge 't derft

Zolang ge om 't voorbijje klaagt
en rusteloos naar doelen jaagt,
weet ge nog niet wat vrede geeft.

Eerst als ge 't leven niets weer vraagt
en roem noch rijkdom meer begeert,
eerst als ge 't woord "geluk" verleert,

benauwt U niet meer 's levens pijn
en zal Uw ziel in vrede zijn.

HERMAN HESSE.

Zelfs goede voornemens
vallen soms in slechte
aarde. (Vlaams spreek-
woord).

IN DE KRANS DER SEIZOENEN

JANUARI-LOUWMAAND

Ik heet Januarius,
omdat ik opensla
de deur van 't Nieuwjaar,
een deur heet Janua.
Ik stel de deur tot vorst
of wind of regen
wijd open:
kleed u wel
en wapent u daartegen.

JANUARI

Januari is voor volen
een maand van goed vertier.
Ze brengt echter slechts bij 't delen
een blijvend hartplezier.

LAMBERT SWERTS

FEBRUARI-SPROKKELMAAND

Ik heet februarius,
naar Febris:koud en vorst
en zo de schijn v/d zon
niet straalde op de korst
die ik op 't water maak
ik zou de moed verliezen.
Mijn aard is streng,
ik zou de pot
aan het vuur vervriezen.

FEBRUARI

Februari maand van koude
en van nood een warmte en vuur;
denk aan kinderen en aan d'ouden
voor wie 't koud is dag en duur.

LAMBERT SWERTS

MAART-LENTEMAAND

Ik was de krijgsgod Mars
dees reden toegewijd,
omdat zich 't krijgsvolk
weer wapent tot de strijd
om vroeg te veldde boer
en vijanden te plagen;
't is goed voor die't dra-
gen, maar kwaad
voordie 't verdragen.

MAART

Maart gooit nieuw leven open
en stort het vol met nat
alsof zij d'aarde moet hardopen
die onder vorst en ploegschaar zat!

LAMBERT SWERTS

JANUARI: Numa Pompilius, de fabelachtige tweede Koning van Rome
wijdde de eerste maand van de hervormde kalender aan Janus;
vandaar Januari. Louw betekent huwelijk; komt van het Engels:
Low. Vroeger placht men gedurende deze maand het huwelijk aan
te gaan.

FEBRUARI: Numa, die deze maand bij de kalender voegde deed het
volk een reinigingsfeest houden. Onze voorouders noemden ze
ook reinigingsmaand. De oude Vlamingen zeiden ook Seelemaand;
een seele is een giet- of plattekoek. Sporkel komt van Spur-
calia, een heidens feest.

MAART: de Germanen noemden deze maand de Dorremaand, Karel de Gro-
te noemde ze de Lentemaand.

Deze emblemen zijn met toestemming ontleend a/d DRUIVELAAR.